

ความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณไม้ยืนต้น
เพื่อการจัดการและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
BIODIVERSITY OF TREES IN CHAIYAPHUM RAJABHAT UNIVERSITY FOR ENVI-
RONMENTAL AND CONSERVATION.

จันทร์จิรา ศรีเพชร*

บทคัดย่อ

ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณไม้ยืนต้น เพื่อการจัดการและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยการสำรวจและเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพืชพรรณไม้ยืนต้นในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยการสำรวจภาคสนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความหลากหลายทางชีวภาพ ศึกษาและจำแนกพืชพรรณไม้ยืนต้นออกเป็นชนิดต่าง ๆ ตามอนุกรมวิธานวิทยาของไม้ยืนต้นและศึกษาด้านคุณค่าประโยชน์จากไม้ยืนต้น เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลของชนิดพืชพรรณไม้ยืนต้นในการที่จะให้บริการความรู้พื้นฐานแก่นักวิจัย นักวิชาการ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจและเกี่ยวข้อง และเพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพที่เหมาะสม อันเป็นแนวทางเพื่อการอนุรักษ์ในพื้นที่ศึกษาให้มีการใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ได้ผลการศึกษา ดังนี้ สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ พบว่า มีความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณไม้ยืนต้นทั้งหมดจำนวนทั้งสิ้น 18 วงศ์ และมีจำนวน 33 ชนิด โดยเป็นไม้ยืนต้นที่มีเรือนยอดสูงเต็มที่ไม่น้อยกว่า 5 เมตร ที่มีวัตถุประสงค์เป็นไม้ผล ไม้ใช้สอย ไม้ดอกไม้ประดับ

คำสำคัญ : ความหลากหลายทางชีวภาพ, อนุกรมวิธานของชนิดพืชพรรณไม้ยืนต้น

* อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Abstract

This research aimed to study biodiversity of trees in Chaiyaphum Rajabhat University for environmental and conservation management. The data were collected by field exploration. Analysis of biodiversity and study the taxonomy and valuable of trees for environmental and conservation management were conducted. This research was used as a source of tree species in order to provide basic knowledge to researchers, academic institutions and other interested agencies. It can be used as a guideline for natural resource management and biodiversity of tree species observation. It can contribute to the protection and conservation of sustainable and effective reserves of the natural resources. The study results were found that biodiversity of trees consists of 18 families, 33 types. It is a perennial plant with a full canopy height over 5 meters. They are intended as a fruit trees, usable trees and flower trees.

Keyword : Biodiversity, Taxonomy of tree.

บทนำ

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี (Economic and technological advancement) ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์มากเกินไปจนกำลังที่ธรรมชาติจะปรับให้สมดุลได้เหมือนดังเดิมซึ่งมนุษย์เชื่อว่าสิ่งที่สร้างขึ้นมามากเกินไปจะนำไปสู่ความเป็นผู้นำทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี จึงถือเป็นตัวเร่งให้เกิดการใช้ หรือทำลายทรัพยากรให้หมดสิ้นไปเร็วขึ้น ก่อให้เกิดมลภาวะ สิ่งแวดล้อมต่างๆ เสื่อมโทรม โดยมองข้ามผลกระทบการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศบนโลก และส่งผลถึงคุณภาพชีวิตและกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับโลกที่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขและป้องกันเพื่อให้เราทุกคนได้มีทรัพยากรใช้แบบยั่งยืนตลอดไป

ความหลากหลายทางชีวภาพล้วนสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้กับบทบาทหน้าที่ของระบบนิเวศและบริการของระบบนิเวศที่จำเป็นต่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ ความมั่นคงทางด้านอาหาร สุขอนามัย สนับสนุนวิถีชีวิตของชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งการจัดความยากจน มีความสำคัญอย่างยิ่งที่เอื้อต่อความเป็นอยู่และความอยู่รอดของมนุษย์เนื่องจากเป็นทรัพยากรธรรมชาติอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่พึ่งพาอาศัยของมนุษย์โดยเป็นปัจจัยสี่ได้แก่

อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคทั้งทางตรงและทางอ้อม ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถสร้างคุณค่าและประโยชน์ต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพได้มาก เนื่องจากมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่หลากหลายและแต่ละแหล่งล้วนมีปัจจัยที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิต นับตั้งแต่ภูมิประเทศแถบชายฝั่งทะเล ที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบลอนคลื่น และภูเขาที่มีความสูงหลากหลาย ตั้งแต่เนินเขาจนถึงภูเขาที่สูงชันถึง 2,400 เมตรจากระดับน้ำทะเล ประเทศไทยจึงเป็นแหล่งของป่าไม้นานาชนิด ได้แก่ ป่าชายเลน ป่าพรุ ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบ และป่าสนเขา การทำลายป่าก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางธรรมชาติเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แหล่งน้ำที่เคยอุดมสมบูรณ์เริ่มลดน้อยลง ผืนป่าที่เหลืออยู่ไม่สามารถซับน้ำฝนที่ตกหนัก เกิดปรากฏการณ์น้ำท่วมฉับพลันยังผลให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจ บ้านเรือนและความปลอดภัยของชีวิตคนและสัตว์เป็นจำนวนมาก ปัญหาความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย จึงเป็นปัญหาใหญ่และเร่งด่วนที่จะต้องช่วยกันแก้ไข ด้วยการหยุดยั้งการสูญเสียระบบนิเวศป่าทุกประเภท การอนุรักษ์สิ่งที่เหลืออยู่และการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม ให้กลับคืนสู่สภาพป่าที่มีความหลากหลายทางชีวภาพดั้งเดิม เพราะความหลากหลายเท่านั้นเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

สาเหตุสำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย ทำการเกษตร อุตสาหกรรม และอื่น ๆ ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และผลกระทบจากกิจกรรมดังกล่าวทำให้เกิดการเสียสมดุลทางนิเวศวิทยา ดังนั้นเพื่อลดปริมาณการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จึงควรมีการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ ศึกษาข้อมูลพืชพรรณไม้ยืนต้น พัฒนา บุคลากร และเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พรรณพืชให้เกิดประโยชน์ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของพันธุ์กรรมพืช ร่วมคิดร่วมปฏิบัติให้มีระบบข้อมูลพันธุ์กรรมพืชมีความรู้เกี่ยวกับพืชพรรณไม้ ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า การเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ศึกษาความรู้เพิ่มเติมในพืชพรรณไม้ที่มี แหล่งความรู้ท้องถิ่น ใช้ประโยชน์พืชพรรณไม้ที่มีอยู่อย่างกว้างขวาง ยังไม่มีข้อมูลการศึกษาความหลากหลายชนิดของพืชพรรณไม้ยืนต้นในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ แต่มีผู้ที่ทำการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้รายงานไว้ถึงความสำคัญและความหลากหลายของพรรณพืชในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น มีรายงานการศึกษาของ (ชฎาพร เสนาคุนและคณะ, 2548) [1] ซึ่งศึกษาความหลากหลายชนิดของพรรณไม้น้ำในอ่างเก็บน้ำหนองบ่อและลำน้ำเสียวใหญ่ จังหวัดมหาสารคาม พบพืชทั้งหมด 52 วงศ์ 93 สกุล 110 ชนิด จากการศึกษาพรรณไม้ริมฝั่งตามลำน้ำเสียวใหญ่ พบว่า พรรณไม้ส่วนใหญ่

ที่เป็นพืชล้มลุกและไม้พุ่ม เป็นพรรณไม้รุ่มที่ 2 ซึ่งเกิดจากการขุดลอกลำน้ำเสียว และปรับปรุงสภาพพื้นที่ดินเค็ม ทำให้มีพืชพืชและพรรณไม้ต่างถิ่นเข้ามา เช่น เปล้าทุ่ง และผักตบชวา ทำให้พรรณพืชพื้นเมืองเดิมมีจำนวนลดน้อยลง (เพ็ชรรัตน์ เวฬุคามกุล และละออ อัมพรพริดี, 2556) [2] ศึกษาความหลากหลายของพรรณพืชในพื้นที่ชุ่มน้ำ ในอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ซึ่งรวมไปถึงบริเวณแม่น้ำ น้ำตก หล่องน้ำ และพื้นที่ขึ้นแฉะ พบพืชดอก 35 วงศ์ 66 สกุล 83 ชนิดโดยวงศ์ Asteraceae เป็นวงศ์ที่พบมากที่สุด ถึงร้อยละ 12.05 (10 ชนิด) รองลงมาคือวงศ์ Cyperaceae ร้อยละ 8.43 (7 ชนิด) วงศ์ Linderniaceae และ Poaceae พบเท่ากันร้อยละ 7.29 (6 ชนิด)

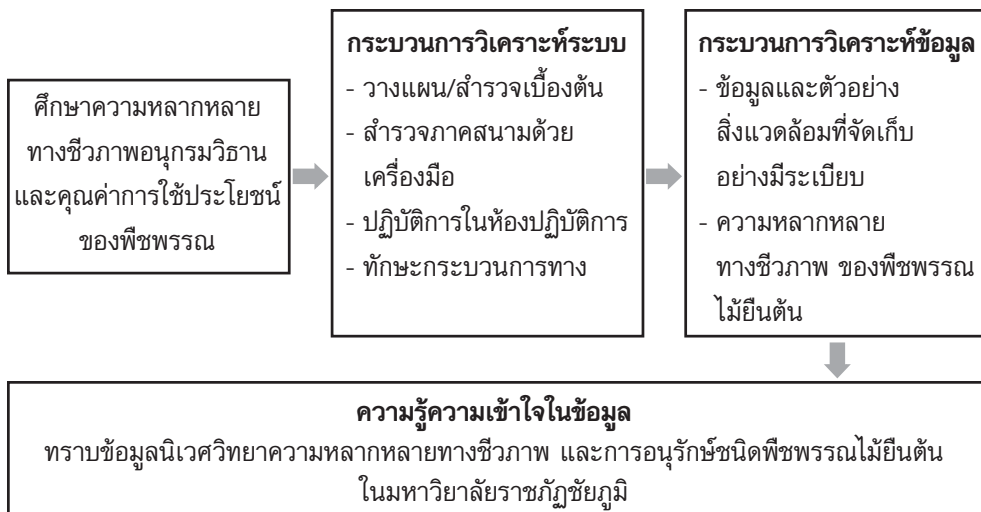
จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะไม้ยืนต้น ซึ่งรวมถึงไม้ป่าและไม้ปลูกที่เกิดและเจริญเติบโตในธรรมชาติ ทั้งยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัยให้ต้องแก่เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดการ และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน สำหรับการวางแผนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสร้างจิตสำนึก รักหวงแหนในคุณค่าที่มีอยู่ให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติให้ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ ของชนิดพืชพรรณไม้ยืนต้นในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
- 2) เพื่อศึกษาและจำแนกพืชพรรณไม้ยืนต้น ออกเป็นชนิดต่าง ๆ ตามอนุกรมวิธานวิทยาของไม้ยืนต้น และศึกษาด้านคุณค่าประโยชน์จากไม้ยืนต้น เป็นแหล่งข้อมูลของชนิดพืชพรรณไม้ยืนต้น ในการที่จะให้บริการความรู้พื้นฐาน แก่นักวิจัย นักวิชาการ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจและเกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัย

โดยอธิบายในลักษณะของแผนภูมิ (Flowchart) เพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและความเกี่ยวข้องของประเด็นที่จะวิจัยกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นถึงกรอบแนวคิดและผลที่จะเกิดขึ้นโดยสรุปในรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. อุปกรณ์การวิจัย

- 1) เทปวัดระยะ
- 2) เทปวัดความโต
- 3) เครื่องมือวัดความสูงของต้นไม้
- 4) เชือกฟาง
- 5) กรรไกร
- 6) ถังพลาสติกและยางรัด
- 7) กล่องสำหรับเก็บตัวอย่าง
- 8) แผ่นรองบันทึก
- 9) แผ่นบันทึกข้อมูล
- 10) สมุดบันทึกข้อมูลในภาคสนาม
- 11) คอมพิวเตอร์
- 12) โปรแกรมวัดพิกัดด้วยค่าดาวเทียม (GPS)
- 13) กล้องถ่ายรูปดิจิทัล
- 14) เอกสาร รายงานวิจัยต่าง ๆ
- 15) ข้อมูลแผนที่

วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนวิธีการศึกษาใช้ตามวิธีมาตรฐานของ (ทวิศักดิ์ บุญเกิด และคณะ, 2530) [3]

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

1) การตรวจเอกสาร

1.1) ศึกษา ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพรรณไม้ ของบริเวณภาคตะวันออก เฉียงเหนือของประเทศไทยและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อที่จะทราบว่าบริเวณที่จะทำการศึกษามี การสำรวจและศึกษาอนุกรมวิธานของพรรณไม้มาก่อนหรือไม่ และเพื่อเป็นแนวทางในการ สำรวจและศึกษาพืชพรรณไม้บริเวณ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิต่อไป

1.2) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ ตำแหน่งที่ตั้ง เนื้อที่ อาณาเขต ลักษณะ พืชพรรณ การคมนาคม ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

2) การศึกษา สำรวจ และรวบรวมพรรณไม้ยืนต้นภาคสนาม

2.1) สำรวจ และเก็บตัวอย่างพรรณไม้ยืนต้นชนิดต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ทำการศึกษ โดยออก สำรวจอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2.2) บันทึกลักษณะวิสัย ลักษณะทางนิเวศวิทยา ถิ่นอาศัย และลักษณะทางสัณฐานวิทยา ที่สามารถสังเกตเห็นได้ขณะเก็บตัวอย่าง พร้อมทั้งถ่ายภาพพืชพรรณไม้ที่เก็บได้ [4, 5]

3) การศึกษาพันธุ์ไม้

3.1) ศึกษาลักษณะพรรณไม้ ทางสัณฐานวิทยาอย่างละเอียด

3.2) ตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องโดยใช้รูปวิธาน จำแนกวงศ์ สกุล ชนิด จากเอกสารทางพฤกษอนุกรมวิธานต่างๆที่เกี่ยวข้อง

3.3) ศึกษาข้อมูลประกอบพรรณไม้ยืนต้นแต่ละชนิด เกี่ยวกับประโยชน์ และคุณค่า ทางพฤกษศาสตร์โดยสังเขป

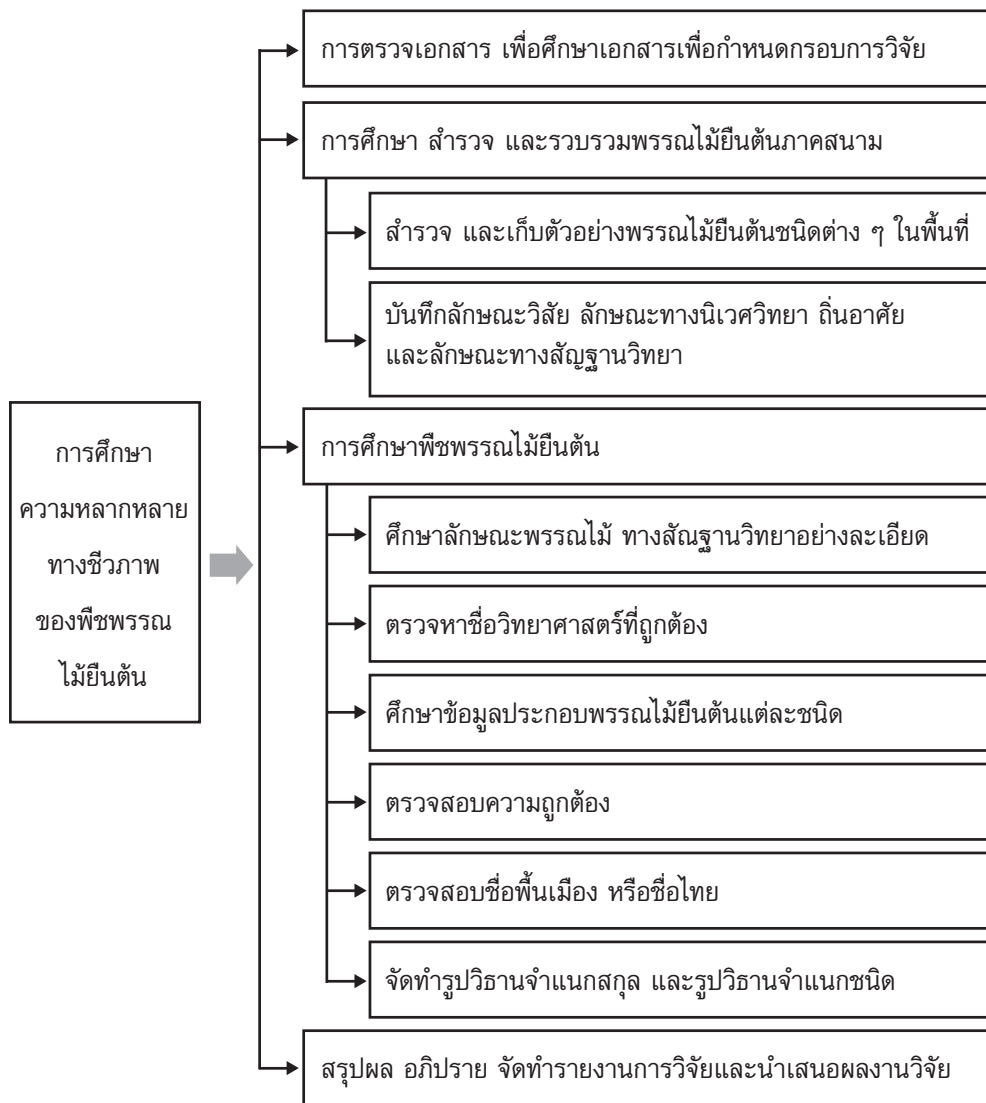
3.4) ตรวจสอบความถูกต้อง โดยการเทียบจากพันธุ์ไม้ที่ตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ แล้ว ที่เก็บไว้ในหอพรรณไม้และพิพิธภัณฑ์พืชต่างๆ

3.5) ตรวจสอบชื่อพื้นเมือง หรือชื่อไทย และจากตัวอย่างพรรณไม้ของพิพิธภัณฑ์พืชต่าง ๆ

3.6) จัดทำคำบรรยายลักษณะทั่วไปของพรรณไม้ยืนต้นแต่ละชนิด และรายละเอียด ต่าง ๆ ตามแนวทางในหนังสือพรรณพฤกษชาติของประเทศไทย (Flora of Thailand)

3.7) จัดทำรูปวิธานจำแนกสกุล และรูปวิธานจำแนกชนิด

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อการศึกษาค้นคว้า หา ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ประโยชน์และนำความรู้พื้นฐานจากการประยุกต์ หรือนำความรู้ที่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป โดยการดำเนินการวิจัย แสดงดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 สรุปขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

ความหลากหลายของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ

การศึกษาสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณไม้ยืนต้นที่พบในพื้นที่ศึกษาที่เกิดจากการปลูกและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม้ที่เป็นใบเลี้ยงเดี่ยวและใบเลี้ยงคู่ที่มีการเจริญเติบโตตั้งตรง และมีความสูงเต็มที่ไม่น้อยกว่า 5 เมตร ที่มีวัตถุประสงค์เป็นไม้ผล ไม้ใช้สอย ไม้ดอกไม้ประดับ ในพื้นที่การศึกษาระหว่างเดือนมิถุนายน 2557 - กุมภาพันธ์ 2558 โดยใช้แสดงพิกัด GPS ดังรูปที่ 3 ได้ผลการศึกษาดังนี้

**รูปที่ 3 พื้นที่สำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณไม้ยืนต้น
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ**

ที่มา : Google earth.com

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตั้งอยู่บนที่ดินสาธารณประโยชน์ บนเขาสระหงส์ องค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย มีพื้นที่ติดกับหมู่บ้านนาฝาย และหมู่บ้านห้วยชัน ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ที่ตั้งมหาวิทยาลัย มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,439 ไร่ 1 งาน 74 ตารางวา อยู่ห่างจากตัวจังหวัด ไปทางทิศเหนือ ประมาณ 12.5 กิโลเมตร ด้านหน้าติดกับถนนหลวงสาย ชัยภูมิ-ตาดโตน ด้านข้างติดกับถนน รพช. สายห้วยชัน-ห้วยต้อน ดังแสดงข้อมูล (รายงานประจำปีมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2556) [6] ประกอบด้วย

อาคารเรียน

1. อาคารเรียนชั่วคราว (อาคาร 2)
2. อาคารเรียนชั่วคราว (อาคาร 3)
3. อาคารเรียนชั่วคราว (อาคาร 4)
4. อาคารเรียนชั่วคราว อาคารเรียน 5,6 (จำนวน 2 หลัง)
5. อาคารเรียนรวม 6 ชั้น (อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษามหาชรีนาถ)
6. อาคารเรียนรวม 4 ชั้น (อาคารศูนย์ภาษาและคอมพิวเตอร์)
7. อาคารเรียนรวม 5 ชั้น (อาคารบรรณราชนครินทร์)
8. อาคารโรงเรียนสาธิต
9. อาคารเรียนรวม A,B
10. อาคารเรียนชั่วคราว 2 ชั้น อาคารเรียน

อาคารสำนักงาน

1. อาคารสำนักงานชั่วคราว
2. อาคารศูนย์วิทยบริการ (ชั่วคราว)
3. อาคารศูนย์วิจัย
4. อาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

อาคารบ้านพัก

1. อาคารบ้านพักอาจารย์ระดับ 9
2. อาคารบ้านพักอาจารย์ระดับ 7-8
3. อาคารบ้านพักนักการภารโรง
4. อาคารบ้านพักคนงาน
5. อาคารหอพักสวัสดิการนักศึกษา 2 หลัง

การศึกษาพืชพรรณไม้ยืนต้น

การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชพรรณไม้ยืนต้นที่พบในพื้นที่ศึกษาที่เกิดจากการปลูกและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม้ที่เป็นใบเลี้ยงเดี่ยวและใบเลี้ยงคู่ที่มีการเจริญเติบโตตั้งตรง และมีความสูงเต็มที่ไม่น้อยกว่า 5 เมตร ที่มีวัตถุประสงค์เป็นไม้ผล ไม้ใช้สอย ไม้ดอกไม้ประดับ ได้ผลการสำรวจ พบไม้ยืนต้นทั้งหมดจำนวน 18 วงศ์ จำนวน 33 ชนิด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการจำแนกชนิดพืชพรรณไม้ยืนต้น

ลำดับ	ชื่อวงศ์	ชื่อ (Name)		
	(Family)	ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name)	ชื่อสามัญ (Common name)	ชื่อไม้ยืนต้น (Tree name)
1	ANACARDIACEAE	Mangifera indica L.	Mango Tree	มะม่วง
2	APOCYNACEAE	Blackboard Tree, Devil Tree, Alstonia scholaris (Linn.) R. Br.	-	ลัดบรณ
3	BIGNONIACEAE	Millingtonia hortensis L.f.	Cork Tree, Indian Cork	ปีป
4	COMBRETACEAE	Combretum quadrangulare Kurz	Sakaena	สะแกนา
5	COMBRETACEAE	Terminalia ivoriensis A. Chev.	-	หูกระจง
6	DIPTEROCARPACEAE	Shorea siamensis Miq.	-	รัง
7	DIPTEROCARPACEAE	Dipterocarpus intricatus Dyer.	-	ยางกราด
8	IRVINGIACEAE	Irvingia malayana Oliv. ex Benn.	Kayu, Barking Deer's Mango	กระบก
9	LYTHRACEAE	Lagerstroemia balansae Koehne	-	ตะแบกเกรียบ
10	LEGUMINOSAE- CAESALPINIOIDEAE	Senna siamea (Lam.) Irwin & Barneby	Cassod tree, Thai copper pod	ซี่เหล็กไทย
11	LEGUMINOSAE- CAESALPINIOIDEAE	Cassia fistula L.	Golden shower, Indian laburnum	ราชพฤกษ์
12	LEGUMINOSAE- CAESALPINIOIDEAE	Delonix regia (Bojer Ex Hook.) Rafin	Frama-tree, Peacock Flower	หางนกยูงฝรั่ง
13	LEGUMINOSAE- CAESALPINIOIDEAE	Caesalpinia pulcherrima (L.) Sw.	Flower fence, Peacock's crest, Pride of Barbados	หางนกยูงไทย

ลำดับ	ชื่อวงศ์ (Family)	ชื่อ (Name)		
		ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientetific name)	ชื่อสามัญ (Common name)	ชื่อไม้ยืนต้น (Tree name)
14	LEGUMINOSAE- CEASALPINIOIDEAE	Pelltophorum pterocarpum (DC.) Backer.ex K. Heyne	Copper pod, Yellow flame tree	นนทรี
15	LEGUMINOSAE- CEASALPINIOIDEAE	Tamarindus indica L.	Indian Date, Tamarid, Tamarindo	มะขาม
16	LEGUMINOSAE CAESALPINIOIDEAE	Bauhinia saccocalyx Pierre	Orchid Tree, Purple Bauhinia	ชงโค
17	LEGUMINOSAE CAESALPINIOIDEAE	Erythophleum succirubrum Gagnep.	-	ชาด
18	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	Samanea saman (Jacq.) Merr.	East indian walnut, Rain tree	จามจุรี
19	LEGUMINOSAE- MINOSOIDEAE	Pithecolobium Dulce	Madras Thom, Manila Tamarind,	มะขามเทศ
20	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	Acacia auriculiformis Cunn.	Auri, Earleaf acacia, กระถินณรงค์ Papuan wattle, Tan wattle	
21	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	Sindora siamensis Teijsm. ex Miq. var. siamensis		มะค่าแต้
22	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	Leucaena leucocephala (Lamk.) de Wit	Lead Tree, White Popinac	กระถิน
23	LEGUMINOSAE- MIMOSACEAE	Xylia xylocarpa (Roxb.) Jaub. Var. kerrii (Craib & Hutch.) Nielsen	Iron wood, Jamba, Pyinkado, Irul.	ต้นแดง
24	LEGUMINOSAE- PAPILIONOIDEAE	Butea monosperma (Lam.) Taub.	Flame of the forest, Bastard Teak	ทองกวาว

ลำดับ	ชื่อวงศ์ (Family)	ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name)	ชื่อ (Name) ชื่อสามัญ (Common name)	ชื่อไม้ยืนต้น (Tree name)
25	LEGUMINOSAE- PAPILIONOIDEAE	Pterocarpus macrocarpus Kurz	Burmese ebony, Burma pradouk, Nara	ประดู่
26	MELIVACEAE	Azadirachta Indian A.Juss. var. siamensis Valetton	Siamese neem tree	สะเดา
27	MORACEAE	Artocarpus heterophyllus Lam.	Jackfruit Tree	ขนุน
28	MORACEAE	Ficus religiosa L.	Pipal tree, Sacred fig tree	โพธิ์
29	MYRTACEAE	-	Eucalyptus, camaldulensis	ยูคาลิปตัส
30	PALMAE	Borassus flabellifer L.	Flame of the forest, Bastard Teak	ตาล
31	RHAMNACEAE	Zizyphus mauritiana Lamk.	Chinese date, Jujube tree, Indian Jujube	พุทรา
32	SAPINDACEAE	Schleichera oleosa (Lour.) Oken	-	ต้นคร้อ
33	VERBENACEAE	Tectona grandis L.f.	Teak	สัก

หมายเหตุ : ตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลชนิดพืชพรรณไม้ยืนต้น จากเอกสารทาง
พฤกษานุกรมวิธานที่เกี่ยวข้อง [7-15]

การอภิปรายผล

เมื่อพิจารณาถึงความหลากหลายของพืชพรรณไม้ยืนต้นในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จากตารางจะเห็นได้ว่าพบพืชพรรณไม้ยืนต้นทั้งหมดจำนวน 18 วงศ์ จำนวน 33 ชนิด ดังแสดงในตารางที่ 1 พืชพรรณไม้ยืนต้นที่มีจำนวนมากที่สุด 2 ลำดับวงศ์ (Family) คือ อยู่ในวงศ์ LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE และวงศ์ LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE ตามลำดับ โดยวงศ์ LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE ได้แก่ ชีเหล็กไทย (*Senna siamea* (Lam.) Irwin & Barneby) ราชพฤกษ์ (*Cassia fistula* L.) ทางนกยูงฝรั่ง (*Delonix regia* (Bojer Ex Hook.) Rafin) ทางนกยูงไทย (*Caesalpinia pulcherrima* (L.) Sw.) นนทรี (*Pelltophorum pterocarpum* (DC.) Backer.ex K. Heyne) มะขาม (*Tamarindus indica* L.) ชงโค (*Bauhinia saccocalyx* Pierre) และชาด (*Erythrophleum succirubrum* Gagnep) โดยวงศ์ LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE ได้แก่ จามจุรี (*Samanea saman* (Jacq.) Merr.) มะขามเทศ (*Pithecolobium Dulce*) กระถินณรงค์ (*Acacia auriculiformis* Cunn.) มะค่าแต้ (*Sindora siamensis* Teijsm. ex Miq. var. *siamensis*) และกระถิน (*Leucaena leucocephala* (Lamk.) de Wit) ในการพิจารณาความหลากหลายของพืชพรรณไม้ยืนต้นและการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ดังกล่าวต้องมีการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ เช่น ชนิดพันธุ์ที่ต้องพิจารณาให้การอนุรักษ์เป็นพิเศษ และวิธีการที่จะอนุรักษ์อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ข้อมูลชนิดและการกระจายตัวของพืชอาจนำมาใช้เป็นดัชนีชี้วัดสถานภาพของพื้นที่ป่าไม้ได้ดังที่ (Tiner, 1993, 1999) [16, 17] ได้ศึกษาและสรุปไว้ว่าสามารถใช้พืชเป็นดัชนีบ่งชี้ชนิดและสถานภาพของพื้นที่ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัย ได้ข้อค้นพบที่ควรจะนำมา ศึกษา ค้นคว้าหรือเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป คือ

1. พื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,440 ไร่ ตั้งอยู่บนที่ดินที่มีลักษณะเป็นชั้นหินบนเขาสระหงส์ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย มีพื้นที่ติดกับหมู่บ้านนาฝาย และหมู่บ้านห้วยชัน ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ที่ตั้งมหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศใกล้เคียงกับตำบลอื่นที่มีพื้นที่ติดต่อกัน ทั้งยังใกล้เขตอุทยานแห่งชาติตาไถ่ ดังนั้นเพื่อความมั่นใจในข้อมูลและการบันทึกข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างต่อเนื่องครอบคลุม ควรให้ได้มีการทำวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ใกล้เคียงด้วย

2. ควรมีการส่งเสริมให้มีการนำกระบวนการวิจัย ศึกษาลักษณะทางกายภาพ เช่น ลักษณะดิน ลักษณะหิน คุณภาพทางกายภาพน้ำ อากาศ และศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ เช่น นก ผีเสื้อ แมลง เป็นต้น

3. ควรมีการส่งเสริมให้มีการนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้พัฒนาความสามารถของอาจารย์ และนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการบูรณาการการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการศึกษา

4. เพื่อระดมความคิดในการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของมหาวิทยาลัย โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม ตลอดทั้งอาจารย์ บุคลากร นักศึกษามีส่วนร่วมดูแล และกระตุ้นปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนท้องถิ่นร่วมกันอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์พืช

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิสำหรับพื้นที่วิจัยและงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย งบประมาณกองทุนวิจัย คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. สมภารธัชธรรม์ คีโลศรีโซ คณบดีคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ขอขอบคุณคณะกรรมการวิจัยคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ทำนี่ยขอขอบคุณนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปรุ่นที่ 16 หมู่เรียนที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการศึกษาภาคสนาม

บรรณานุกรม

- [1] ชญาพร เสนาคูณ, สมบัติ อัมระภา, ภัทรพร วลีธรรพ์, สวัสดิ์ พนิดา เหล่าทองสาร และรัชณี นามมาตร. (2548). ความหลากหลายชนิดของพรรณพืชในอ่างเก็บน้ำหนองบ่อและลำน้ำเสียวใหญ่ ในจังหวัดมหาสารคาม. **วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 24 (2): 1-9.
- [2] เพ็ชรรัตน์ เวฬุคามกุล และละออ อัมพรพรวดี. (2556). **ความหลากหลายของพรรณพืชในพื้นที่ชุ่มน้ำ อำเภอนาแก้ว จังหวัดเลย**. **วารสารวิทยาศาสตร์บูรพา** 18 (1): 82-94.
- [3] ทวีศักดิ์ บุญเกิด และคณะ. (2530). **การเก็บและรักษาตัวอย่างพันธุ์ไม้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาพฤกษศาสตร์.
- [4] ก่องกานดา ชยามฤต. (2541). **คู่มือจำแนกพรรณไม้**. กรุงเทพฯ: บริษัทโดมอนต์พรินต์จำกัด.

- [5] ก่องกานดา ชยามฤต. (2548). **ลักษณะประจำวงศ์พรรณไม้** (Key Characters of Plant Families). กรุงเทพฯ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- [6] มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (2556). **รายงานประจำปี มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ** (ANNUAL REPORT 2013 CHAIYAPHUM RAJABHAT UNIVERSITY). ชัยภูมิ : ไทยเสรีการพิมพ์.
- [7] กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2558). **ตารางเทียบชื่อวงศ์ไทย**. [แหล่งข้อมูล <http://panmai.com/Family/FamilyTable.shtml> สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2558]
- [8] กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). **พรรณไม้องค์การสวนพฤกษศาสตร์**. [แหล่งข้อมูล <http://www.qsbg.org> สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2558]
- [9] คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2558). **สมุนไพร**. [แหล่งข้อมูล <http://www.phargarden.com/main.php?action=viewpage&pid=273> สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2558]
- [10] โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2558). **สรรพคุณสมุนไพร**. [แหล่งข้อมูล http://www.rspg.or.th/plants_data/herbs/herbs_08_2.htm สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2558].
- [11] คณะวิทยาศาสตร์. **จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: อัดสำเนา.
- [12] ชัยชาญ มณีรัตน์รุ่งโรจน์. (2543). **อนุกรมวิธานของไม้ต้น และไม้พุ่มบริเวณเขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [13] ปวีณา ใจกระเสน. (2545). **การศึกษาอนุกรมวิธานของไม้ ไม้ล้มลุกและไม้เลื้อยในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาพฤกษศาสตร์ : คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [14] พรรณไม้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 1. (มปป). **ไม้ต้นในสวน** Tree in the Garden Book 'Queen Sirikit Botanic Garden', Vol.1.
- [15] สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักงานวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2558). **ข้อมูลพืช**. [แหล่งข้อมูล http://web3.dnp.go.th/botany/detail_group.aspx สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2558].
- [16] Tiner, R.W. (1993). **Using Plants as Indicators of Wetland**. Proceedings of the Academy of Natural Sciences of Philadelphia 144: 240-253.
- [17] Tiner, R.W.. (1999). **Wetland indicators: a guide to wetland identification, delineation, classification, and mapping**. CRC press, USA.